

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry
Leena Pihanurmi
PL 2
11101 Riihimäki
puh. 040 848 1648
terapury@gmail.com

19.11.2019

Eduskuntavierailu 15.11.2019

Kansanedustaja Janne Heikkinen
Kansanedustaja Sari Multala
Kansanedustaja Sinuhe Wallinheimo
Kansanedustaja Juhana Vartiainen

Pieni vähävaraisten joukko tuottaa "yhteistä hyvää"

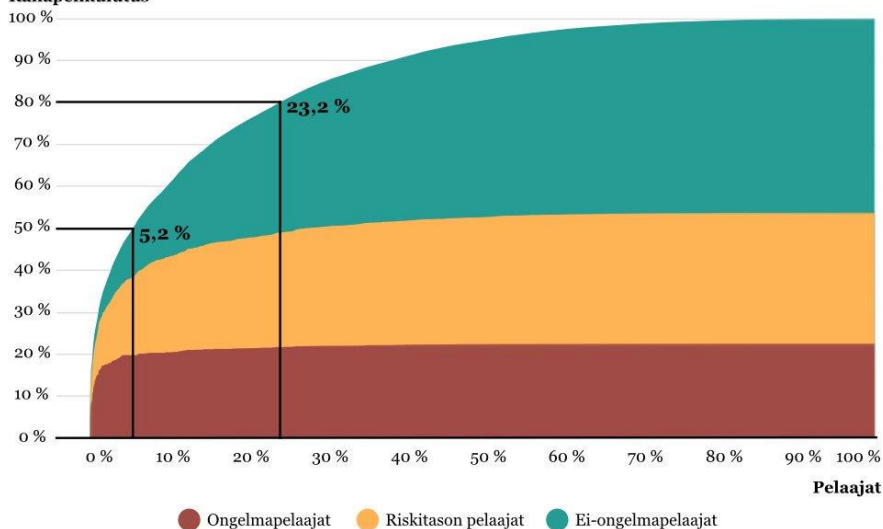
Suomessa on 124 000 rahapeliongelmaista. Kun läheiset lasketaan mukaan, peliongelmat koskettavat noin 900 000 suomalaista.

Rahapeliongelma on yleisintä työttömillä tai lomautetuilla ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla tai pitkäaikaisesti sairailta.¹

Kulutus rahapeleihin pelaajaryhmittäin

2015

Rahapelikulutus

MuutRead

Lähde: THL

5,2 % pelaajista tuotti puolet rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta. 23,2 % pelaajista tuotti 80 % rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta.

Pelejä eniten kuluttavassa 5,2 prosentista 77 % rahasta tulee henkilöiltä, jotka pelaavat vähintään riskitasolla.²

Tuotto-odotuksesta luovuttava

Suomen rahapelijärjestelmä toimii tulonsiirtona vähävaraisilta varakkaille.

Se on myös alueellisesti epätasa-arvoinen. Haasteena on tuotto-odotuksen ja haittojen ehkäisyn ristiriita.

Ratkaisun ensimmäinen askel on hyväksyä tuottojen väheneminen.³

Suomen rahapelipolitiikka on haittojen ehkäisyn sijaan keskittynyt tuottoihin.

Pelilyhteisöjen yhdistymisen taustalla ei ollut viralliseksi tavoitteeksi esitetty pyrkimys ehkäistä rahapelihaittoja, vaan huoli tuottojen vaarantumisesta.⁴

Arpajaislain uudistamisen lausuntojen perusteella järjestöjen tarkoitus on ensisijaisesti oman rahoituksensa turvaaminen, ei pelihaittojen ehkäiseminen.

Myös pelihaitta-, päihde- ja mielenterveysjärjestöt hyötyvät siitä mitä enemmän ihmiset pelaavat.⁵

Rahapeliongelmat tulevat kalliiksi

Rahapelaaminen on taakka veronmaksajille.

Australiassa Victorian osavaltion, jonka asukasluku on 6,3 miljoonaa (Suomi 5,5 miljoonaa), rahapelaamisen hintalappu on 6,37 mrd € vuodessa.⁶

Veikkaus tulouttaa 1 mrd € vuodessa edunsaajille.

Sääntely ja vastuu ontuvat

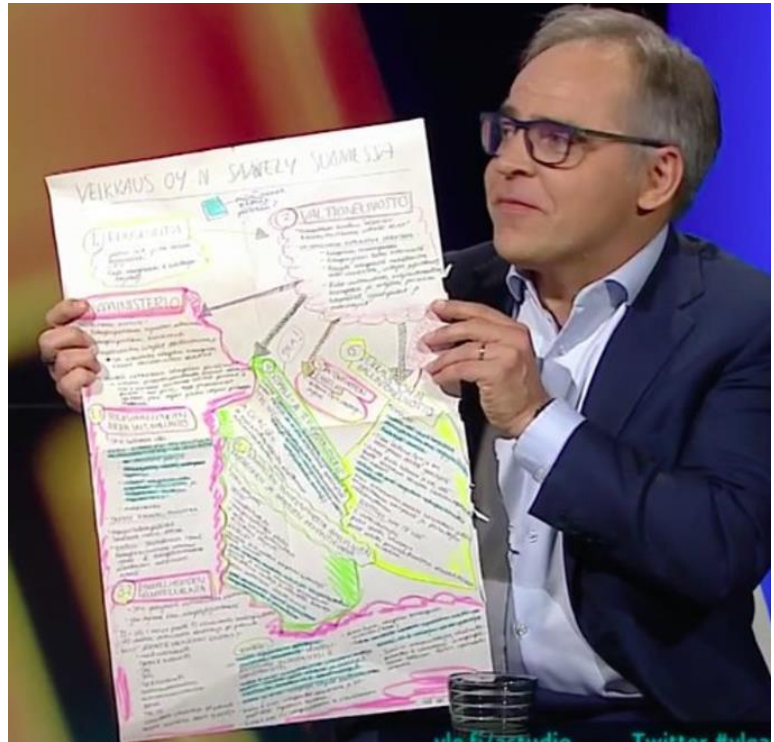
Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksen mukaan Suomen rahapelijärjestelmän sääntely ei täytä tehokkaan valvonnan vaatimusta.

Säätelystä on vastuussa monta eri tahoja, joiden tehtävät ovat osittain päällekkäisiä. Siksi niiden keskinäiset vastuut jäävät epäselviksi. Tuloksena on erikoinen himmelihäkkyrä, joka KKV:n tutkimusprofessori Mika Maliranta esitteli Ylen MOT-ohjelmassa 20.10.2019.

Valvonnan puolueettomuuden kannalta on myös ongelmallista, että edunsaajat osallistuvat rahapelaamisen säätelyyn ja ovat päättämässä keskeisistä linjauksista.

Haittojen ehkäisy edellyttää valvonnan keskittämistä ja tehostamista.⁷

Valvonta tulee eriyttää edunsaajista.

Veikkaus ei toimi vastuullisesti

Professori Pekka Sulkunen (Helsingin yliopisto, Riippuvuuksien, yhteiskunnallisen säätelyn ja hallinnan tutkimuskeskus CEACG): "Suomi on harvassa asiassa niin yksin ja ainutlaatuinen maailmalla kuin rahapelien toimeenpanossa.

Valtion monopolien tarkoitus on tavallisesti kilpailun, markkinoinnin ja kulutuksen rajoittaminen.; rahapeliyhtiö Veikkaus sen sijaan on päinvastoin vastannut ulkomaiseen pelitarjontaan ja mainontaan koventamalla kilpailupanoksiaan.⁸

Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksen perusteella Veikkaus ei aina noudata omia markkinoinnin vastuullisuusperiaatteitaan eikä rahapelien markkinointia koskevia säännöksiä.

Vastuullisuuden lisäämiseksi Veikkauksen on mainostettava pelaamisen hallinnan välineitä monipuolisemmin ja vähintään yhtä voimakkaasti kuin itse pelejä.

Lisäksi rahapelien markkinoinnin sääntelyä on uudistettava niin, että sen avulla voidaan nykyistä paremmin ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja.⁹

Haittojen ehkäisy on otettava suomalaisen rahapelipolitiikan ykköstavoitteeksi

Rahapelihaittojen ehkäisy on otettava suomalaisen rahapelipolitiikan ykköstavoitteeksi. Kokonaiskuva tehokkaasta ja systemaattisesta haittojen ehkäisystä ja vähentämisestä on puuttunut. Tämä ei ole johtunut tutkitun tiedon puutteesta.¹⁰

Ratkaisuja löytyy Terveystieteiden- ja hyvinvoinninlaitoksen sekä kansainvälisten tutkijoiden vahvistamasta raportista, joka luovutettiin perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikolle 2017.

"Vastuullinen, käytännön toimina näkyvä rahapelipolitiikka on parasta haittojen ennaltaehkäisyä".¹¹

Helsingin yliopiston riippuvuuksien, yhteiskunnallisen sääntelyn ja hallinnan tutkimuskeskuksen (CEACG) tutkijoiden (Michael Egerer, Matilda Hellman, Janne Nikkinen ja Virve Marionneau) teoksessa "Setting Limits" on kattava lista suosituksia rahapelihaittojen ehkäisylle.¹²

Rahapelihaittojen ehkäisytoimia ovat mm.

- kytköksen katkaiseminen katkaisemalla sidos Veikkauksen ja edunsaajien väliltä
- rahapelien markkinointikielto tai rajoitteet
- hajasijoitettujen rahapeliautomaattien poisto kaupoista, kioskeista, huolto- asemilta ja ravintoloista
- yksi pelitili, jonka pelaaja voi halutessaan sulkea eliniäksi
- valvonta, jossa riittävät sanktiot rikkomuksista
- vastuun keskittäminen yhdelle ministeriölle

Lähteet

1. Salonen, Anne & Raisamo, Susanna: Suomalaisten rahapelaaminen 2015. Rahapelaaminen, rahapeliongelmat ja rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet 15–74-vuotiailla. Raportti 16/2015. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2015.
<https://www.julkari.fi/handle/10024/129595>
2. Salonen, Anne H; Kontto, Jukka; Hannu, Alho; Castrén, Sari: Suomalaisten rahapelikulutus – keneltä rahapeliyhtiöiden tuotot tulevat? Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):5, 549–559.
<http://www.julkari.fi/handle/10024/135420>
3. Roukka, Tomi & Salonen, Anne: The Winners and the Losers: Tax Incidence of Gambling in Finland. Journal of Gambling Studies (2019).
<https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10899-019-09899-0>
4. Selin, Jani; Hellman, Matilda; Lerkkanen, Tuulia: Monopolin vahvistaminen kilpailun nimissä: Rahapeliyhteisöjen yhdistämisprosessin oikeuttaminen politiikka-asiakirjoissa ja mediassa. Yhteiskuntapolitiikka 84 (2019):2, 206–213.
<http://www.julkari.fi/handle/10024/137950>
5. Sisäministeriön sivu: <https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM014:00/2018>
6. Browne, M; Greer, N; Armstrong, T; Doran, C; Kinchin, I; Langham, E; Rockloff, M: The social cost of gambling to Victoria. The social cost of gambling to Victoria. 2017. Victorian Responsible Gambling Foundation, Melbourne.
<https://responsiblegambling.vic.gov.au/resources/publications/the-social-cost-of-gambling-to-victoria-121/>
7. Raijas, Anu & Pirilä, Maria: Rahapelijärjestelmät – Suomi ja muut maat. 2019. Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

<https://www.kkv.fi/ajankohtaista/Tiedotteet/2019/24.10.2019-kkvn-selvitys-veikkauksen-valvonta-uudistettava/>

8. Sulkunen, Pekka: Suomen rahapelisääntely järjestettävä uudelleen. Yhteiskuntapolitiikka 84 (2019):1, 109–112.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137606/YP1901_Sulkunen.pdf?sequence=2
9. Tuorila, Helena: Veikkauksen rahapelien markkinointi ja markkinoinnin vastuullisuus. 2019. Kilpailu- ja kuluttajavirasto.
<https://www.kkv.fi/ajankohtaista/Tiedotteet/2019/8.11.2019-kkvn-selvitys-veikkauksen-markkinoinnin-saantely-uudistettava/>
10. Selin, Jani & Raisamo, Susanna: Rahapelihaittojen ehkäisy on otettava suomalaisen rahapelipolitiikan ykköstavoitteeksi. 2019. THL: Blogi
<https://blogi.thl.fi/rahapelihaittojen-ehkaisy-on-otettava-suomalaisen-rahapelipolitiikan-ykkostavoitteeksi/>
11. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160271/Raportti_1_.pdf?sequence=7&isAllowed=y
12. Sulkunen, Pekka; Babor, Thomas; Cisneros Ornberg, Jenny; Egerer Michael; Hellman, Matilda; Livingstone, Charles; Marionneau, Virve; Nikkinen Janne; Orford Jim; Room, Robin and Rossow, Ingeborg. 2019. Setting Limits: Gambling, Science and Public Policy.